

ἐκ τούτου νὰ ἐξαγάγῃ τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι οὐ-  
τοι συγγραφεῖς ἐθεώρουν ἐσφαλμένας τὰς θεωρίας τῶν τε-  
λευταίων τούτων. Ἐν τούτοις ὁ Στράβων δεικνύει ἡμῖν εἴ-  
τε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως πλείστα τῶν τοπογραφικῶν ση-  
μείων, ἃ οἱ ἀρχαῖοι ἀναγνωρίζουσιν ὡς τὰ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου  
ἀναφερόμενα.

Ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι συγγραφεῦσι, Ρωμαίοις καὶ  
Βυζαντινοῖς, εὐρίσκομεν τῇδε κακεῖσε ὑπαινιγμοὺς εἰς τὰ  
τοπογραφικὰ ταῦτα σημεῖα ὡς καὶ εἰς ἕτερα, ἅτινα αἱ μεθ'  
Ὀμηρον παρὰδότες προσέθηκαν εἰς τὰ ἐν τῇ Ἰλιάδι καὶ  
Ὀδυσσεΐᾳ ἀναφερόμενα. Δέον λοιπὸν νὰ ἐμπεινῶμεν ἐπὶ  
τῆς ταυτότητος τῶν ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος  
δεικνυομένων σημείων, καὶ ἂν εὖρωμεν τὰς θεωρίας τού-  
των συνχρδύσας πρὸς τὸ ὁμηρικὸν κείμενον, δὲν θὰ ἔχωμεν  
ν' ἀναζητήσωμεν ἄλλα. Ὁφείλομεν μάλιστα καὶ νὰ σεβα-  
σθῶμεν τὰς γνώμας τῶν ἀρχαίων, διότι πρέπει ν' ἀναμνη-  
σθῶμεν, ὅτι ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Πεισίστρατον, τύραννον  
τῶν Ἀθηνῶν (550—529 π.Χ.), καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ,  
οἵτινες διέμενον ἐξόριστοι (510 π.Χ.) ἐν Σιγείῳ, πλησίον  
τοῦ Σκαμάνδρου καὶ τῆς ἀρχαίας Ἰλίου, τὴν συλλογὴν καὶ  
τὴν ἐκδοσιν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν. Ὅθεν ἡ πόλις Σίγειον  
ἔκειτο ἐπὶ ὑψώματι ἀκριβῶς ἑναντι τῆς Ἰλίου, ἀφ' ἧς  
ἐχωρίζετο εἰς ἀπόστασιν μιᾶς λεύγης ὑπὸ τῆς πεδιάδος  
τοῦ Σκαμάνδρου. Συμπεραίνω ἐκ τούτου, ὅτι οἱ τῶν ὁμη-  
ρικῶν ποιημάτων ἐκδύται ἀνεγνώρισαν βεβαίως τὴν τοπο-  
γραφίαν σύμφωνον τῇ τοῦ Ὀμήρου κειμένῳ. Πάντες συνε-  
φώνουν ἐπὶ τούτων τῶν σημείων. Οὕτω δὲ οὐσιωδῶς ἀναγ-  
καῖον τυγχάνει νὰ λάβωμεν ὡς ὀδηγοὺς τοὺς ἀρχαίους καὶ  
νὰ συγκρίνωμεν τὰς κρίσεις αὐτῶν πρὸς τὸ αὐτὸ κείμενον  
τοῦ Ὀμήρου· ἀλλὰ δεόν ν' ἀποφύγωμεν τὴν ἐσφαλμένην  
τοπογραφίαν τοῦ Δημητρίου καὶ τοῦ ἀντιγραφέως αὐτοῦ  
Στράβωνος, οἵτινες μετὰ τῆς σφαλερᾶς αὐτῶν περιγραφῆς  
φαίνονται ἐν διαφωνίᾳ πρὸς πάντας τοὺς προγενεστέρους  
αὐτῶν.

Ἰδοὺ γεωγραφικὸς χάρτης τῆς χώρας ταύτης μετὰ τῶν  
ὁμηρικῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων,



κατηρτισμένος ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ Ὑδρογραφικοῦ Γραφείου τοῦ Ἀγγλικοῦ Ναυαρχείου<sup>1</sup>. Τῇ βοηθείᾳ λοιπὸν τούτου παρακολουθήσωμεν τὴν Ἰλιζῆδα καὶ Ὀδύσειαν καὶ τὰ ἀρχαῖα συγγράμματα καὶ ἐπισκεφθῶμεν τοὺς διαφόρους τόπους τοὺς ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφερομένους.

Οὕτω δὲ θέλομεν ἰδεῖ ἀλληλοδιαδόχως

1<sup>ον</sup>. Τὴν ἀμμώδη παραλίαν πρὸς τὴν ἐκ τοῦ Αἰγαίου εἰσοδὸν τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐν ἣ εὕρισκετο τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν (Ναύσταθμος).

Ἡ ἀμμώδης παραλία ὡς ἔχει νῦν εἶναι ἡ αὐτὴ οἷα ἦν κατὰ τὴν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τροίας ἀποδιδομένην ἐποχὴν (π. Χ. 1184); ἵνα ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, δεόν νὰ συμβουλευθῶμεν τὰ τῶν ἀρχαίων συγγράμματα. Εἶναι ἀναντιρρήτως ἀληθές, ὡς βλέπομεν τοῦτο ἐν τῷ Ἡροδότῳ (π. Χ. 450), ὅτι ἐπίστευον, ὅτι ἡ τῆς Ἰλίου παραλία ὡς καὶ ἡ τῆς Αἰγύπτου, τῆς Τευθανίας, τῆς Ἐφέσου καὶ τοῦ Μαιάνδρου ἐξηκολούθουν ν' αὐξάνωσιν ἐπεκτεινόμεναι πρὸς τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἰλίου αἱ συνθῆκαι δὲν ἦσαν αἱ αὐταί· διότι, ἀφοῦ ἀπαξ ἡ αὐξήσις εἶχε φθάσει μέχρι τοῦ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου προστατευομένου ὀρίου (Καλλικολώνη Ὀμηρικὴ· τὸ ἀκρωτήριο Ροίτειον· πόλις Αἰάντιον, σήμερον δὲ Καρανλήκ-Μπορούν), ἡ αὐξήσις αὕτη, λέγομεν, εὕρισκεν ἐμπόδιον ἐν τῇ ὁρμῇ τοῦ ρεύματος τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπερ ἀμέσως ἤρχιζε νὰ προσβάλλῃ αὐτήν, ἐνῷ αἱ ποτάμιοι ἐκχύσεις τοῦ Μαιάνδρου, τοῦ Νεῖλου καὶ λοιπῶν κατετίθεντο εἰς θάλασσαν ἀνευ ρευμάτων. Βλέπομεν δέ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἦσαν πεπεισμένοι περὶ τῆς ἐνταῦθα υπάρξεως κόλπου κατὰ τὴν ἐποχὴν τὴν ἀποδιδομένην εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τροίας, ὃ δὲ Ὅμηρος οὐδεμίαν ποιεῖται μνησίαν περὶ διακοπῆς τῆς γραμμῆς τῆς παραλίας, πλὴν τῆς τοῦ στομίου τοῦ Σαμάνδρου, ἐκβάλλοντος εἰς τὸν κόλπον πρὸς τὸ μέρος τῆς Αἰόας. (Παρατηρήσωμεν, ὅτι ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει πάντοτε

1) Ὅρα χάρτην ἐν ἀρχῇ τῆς βίβλου.



πρὸς ἐπισκόπησιν τῶν ἐν τῷ τῶν πολιορκούντων στρατοπέδῳ πραττομένων, ὁ δὲ Τρῶς κατὰσκοπος, Πολίτης, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκλέξῃ καταλληλότερον μέρος πρὸς κατασκόπησιν, καίτοι διέτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ συλληφθῇ μ' ὅλην τὴν τῶν ποδῶν αὐτοῦ ταχύτητα. Ἡ Βατίεια ἦ τὸ σῆμα Μυρίνης δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι, ὥς ὁ Στράβων δισχυρίζετο, ὁ τύμβος τοῦ Αἰσυήτου, διότι ἔκειτο κατὰ πέντε στάδια μακρότερον τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν ἢ ἡ πόλις Ἰλίου· καὶ δὲ παραδεχόμεν, ὅτι ἡ πόλις ἦν ἀπομεμαρυσμένη τοῦ στρατοπέδου μόνον κατὰ ἑξ στάδια, πῶς εἶναι δυνατὸν ὥστε εἰς ἀπόστασιν ἑνδεκα σταδίων ὁ Πολίτης νὰ δύνηται νὰ παρατηρῇ ὅ, τι συνέβαινεν ἐν τῷ ἐχθρικῷ στρατοπέδῳ; Ὅποιον δὲ κίνδυνον διέτρεχε νὰ συλληφθῇ; Ἄν, ὥς ὁ Δημήτριος δισχυρίζετο, τὸ σῆμα Μυρίνης ἦ ὁ λόφος τῆς Βατιείας ἦν ὁ σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Πασσά-Τεπέ* ἀνεγνωρισμένος, ἄρκει νὰ παρατηρήσω, ὅτι ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου ἡ θέα τῆς πεδιίδος τοσούτον ἐμπροδίζεται ὑπὸ τοῦ λόφου τῆς Ἰλίου (*Iosardix*), ὥστε δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἴδῃ τις ἐκεῖθεν τὸν ἀρχαῖον ροῦν τοῦ Σιμόεντος, ἔτι δὲ ὀλιγώτερον τὸν *Νάσταθμορ* αὐτοῦ.

Πιστεύω, ὅτι δὲν ἀπατώμαι παραδεχόμενος, ὅτι ὁ εἰς τῶν τριῶν τύμβων εἶναι ὁ τοῦ Αἰσυήτου, διότι ἡ ἐκλογὴ τούτου τοῦ τύπου διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Πολίτου κατασκόπευσιν συμφωνεῖ πρὸς τὴν θέσιν.

### Ὁ Τύμβος τοῦ Αἴαντος.

Ἐν τοῖς πρόποσι τῆς Καλλικολώνης, ἐκ τοῦ ἐγγυτάτου πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν μέρος, βλέπει τις τὸν μέγαν τύμβον καλούμενον σήμερον *Ιν-τεπέ*, ὅστις, ὥς οἱ τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ Πατρόκλου καὶ τοῦ Ἀντιλόχου, ἐθεωρήθη καθ' ὅλους τοὺς χρόνους ὥς ὁ τάφος τοῦ Αἴαντος.

### Ὁ Θρωσδὸς πεδίοιο καὶ ἡ Θύβρη.

Οἱ ἀρχαῖοι σχολιασταὶ περιγράφουσι τὸν Θρωσμὸν καὶ τὴν Καλλικολώνην διὰ τῶν αὐτῶν σχεδὸν λέξεων, δηλαδὴ ὥς γεωλόφους ὑψηλοὺς γειτνιάζοντας τῇ πεδιίδι καὶ πλη-

σίον τοῦ Σιμόεντος. Ἡ λέξις θρωσμός παρέρχεται κατὰ τοὺς μὲν ἐκ τοῦ θρώσκω ἢ θορεῖν (πηδᾶν) ἢ ἐκ τοῦ θεωρῶ. Ὡς εἶπον ἤδη, ὁ Θρωσμός εἶναι ἤδη ἢ κλιτύς τῆς Καλλι-κολώνης ἐκτεινομένης πρὸς τὸν Σιμόεντα κατὰ τὴν διεύ-θυνσιν τῆς Ἰλίου. Σήμερον ὁ Ἰν-τεπὲ-Ἀσμάκ ρέει εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Καλλικολώνης καὶ τοῦ Θρωσμοῦ αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς τῆς πεδιάδος τοῦ Σκαμάνδρου.

Ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ Ἰλιάδι, ὅτι ἀπὸ οἱ ἀρχαῖοι ἀπε-κρούσθησαν τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Τρώων, οἵτι-νες εἶχον προσβάλλει τὸ κέντρον καὶ τὴν δεξιὰν πτέρυγα αὐτῶν, οἱ τελευταῖοι οὗτοι διενυκτέρευσαν δις ἐν τῇ πεδιά-δι, οὐχὶ μακρὰν τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν πρώτην τῶν δύο τούτων περιστάσεων, γνωρίζομεν, ὅτι ὁ Ἔκτωρ καὶ οἱ Τρῶες ἀρχηγοὶ ἐποίησαντο συμβούλιον περὶ λύχων ἀφ᾽ ἑαυτῶν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Σκαμάνδρου, εἰς μέρος, ἐν ᾧ δὲν εὐρίσκοντο πτώματα πολεμιστῶν φονευθέντων κατὰ τὴν μάχην, καὶ ὅτι κατέληξαν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ διανυ-κτερεύσωσιν ἐν τῇ πεδιάδι. Ἡξεύρομεν, ὅτι κατὰ τὴν νύ-κτα ὁ Ἀγαμέμνων θορυβηθεὶς διότι ἐβλεπε τὰ πολυάριθ-μα πυρὰ τοῦ ἐχθροῦ διανυκτερεύοντος ἐν τῇ πεδιάδι καὶ ἤκουε τοὺς αὐλοὺς τῶν Τρώων τοσοῦτον πλησίον τοῦ στρα-τοπέδου του καὶ ὁ Νέστωρ λίαν ἀνησυχῶν διότι ἐγνώριζεν αὐτοὺς πλησίον<sup>1</sup> τοῦ Θρωσμοῦ τῆς πεδιάδος, συνήθροισαν καὶ ἄλλους τινὰς ἀρχηγούς Ἀχαιούς, οἵτινες μετέβησαν πλησίον τῶν σκαπῶν τῶν ἐκτὸς τοῦ τείχους τοῦ στρατο-πέδου τεταγμένων, εἴτα δὲ συνεσκέφθησαν ἐν τῷ αὐτῷ ἀκριβῶς μέρει, ἐν ᾧ ὁ Ἔκτωρ ἐποίησατο συμβούλιον περὶ λύχων ἀφ᾽ ἑαυτῶν. Ἐκ τοῦ μέρους δὲ τούτου ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης ἀπῆλθον, ἵνα κατασκοπεύσωσι τὰς προθέσεις καὶ κινήσεις τῶν Τρώων, βλίνοντες δὲ πρὸς ἀνατολὰς καὶ βαδίζοντες ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν κατὰ τὴν μάχην πε-σόντων μαχητῶν, κατάρθωσαν νὰ συλλάβωσι τὸν Τρῶα

1) «Ἐπὶ Θρωσμοῦ πεδίοιο». — Ἡ πρόθεσις ἐπὶ ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῆς δοτικῆς τοῦ τόπου, σημαίνει πάντοτε τὸ πλησίον καὶ ὄχι τὸ ἐπ᾽ αὐτό. Ἡ φράσις αὕτη ἀπαντᾶται τρεῖς ἐν Ὀμήρῳ: Ἰλ. Κ', 160. Δ, 57 καὶ Ὑ', 3.



κατάσκοπον Δόλωνα, ὃν ὁ Ἑκτωρ εἶχε πρὸ μικροῦ πέμψει πρὸς κατασκόπευσιν τοῦ κέντρου τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν, ἐν ᾧ συνεσκέπτοντο ἐν συμβουλίᾳ ἐπὶ τοῦ τύμβου τοῦ Ἴλου, μακρὰν τοῦ θορύβου τοῦ τρωϊκοῦ στρατοπέδου. Ὁ Δόλων ἐπληροφόρησε τὸν Ὀδυσσεύα καὶ τὸν Διομήδην, ὅτι οἱ μὲν Τρῶες ἡγρύπνουν, οἱ δὲ ἐπίκουροι αὐτῶν ἐκοιμῶντο καὶ εὕρισκοντο οἱ μὲν πρὸς τὴν θάλασσαν (Αἰγαίον) οἱ δὲ πρὸς τὴν ἱερὰν Θύμβρην· συνεβούλευσε δὲ τοῖς συλλαβοῦσιν αὐτόν, ἂν ἐπεθύμουν νὰ εἰσδύσωσιν ἐν ταῖς τάξεσιν τῶν Τρώων, νὰ προσβάλωσι τὸν Ρῆσον βασιλέα τῶν Θρακῶν, ὅστις εὕρισκετο ἐν τοῖς μεθορίοις τοῦ τρωϊκοῦ στρατοπέδου καὶ ὅστις ἀρτίως εἶχε φθάσει φέρον ὠραιότατους ἵππους. Ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης ἀφικνουῦνται μετ' ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἄκρας ἑλους τινός, διότι ἐκοψαν ἐκεῖ καλῆμους, τοὺς ὁποίους ἐναπέθεσαν ἐπὶ δενδρυλλίων, ἵνα δυνηθῶσι νὰ ἐπανεύρωσι τὰ βήματα τῶν ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς νυκτερινῆς αὐτῶν ἐκδρομῆς.

Υπάρχουσι δύο ἑλη μεταξὺ τοῦ Σιμόεντος καὶ τοῦ κλάδου αὐτοῦ, ταῦτα δὲ χωρίζονται μόνον ὑπὸ στενῆς γλώσσης γῆς καὶ οὕτως εἰσὶ συνεχῆ ἀπὸ τῶν προπόδων τοῦ Θρωσμοῦ μέχρι πλησίον τοῦ βορειοανατολικοῦ μέρους τῆς Ἰλίου (*Ἰσσαρ.ικ*) καὶ χωρίζουσι τὴν πεδιάδα τοῦ Σιμόεντος ἀπὸ τῆς τοῦ Σκαμάνδρου. Ἄλλως τε τὸ ἐν τῶν ἑλῶν ἀναφέρεται ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ὡς ὑπάρχον πλησίον τῶν τειχῶν τῆς Ἰλίου καὶ ὡς χρησιμεῦσαν ὡς ἐνέδρα παρασκευασθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, ἐν ἣ παρέστη ὁ Ὀδυσσεὺς· ὁ Εὐριπίδης ὡσαύτως ἀναφέρει<sup>1</sup> τὰς τοῦ Ὀδυσσεῶς ἐνέδρας παρὰ τῷ ναῷ τοῦ Θυμβρίου Ἀπόλλωνος.

Ἄν προσθέσωμεν εἰς τὰ προλεχθέντα, ὅτι ὁ Ὅμηρος περιγράφει τὴν νυκτερινὴν στρατοπέδευσιν τῶν Τρώων ὡς γενομένην μεταξὺ τῶν ὕδατων τοῦ Σκαμάνδρου καὶ τῶν νηῶν τῶν Ἀχαιῶν, δὲν δύναται τις ἢ νὰ πεισθῇ, ὅτι ὁ ποιητῆς δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ ὀρίσῃ τὴν θέσιν τοῦ στρατοπέδου ἐν τῷ μέσῳ πεδιάδος ἢ δεικνύων τὴν κλιτὴν τοῦ Θρω-

1) Ρῆσος, 507.



τὸ Αἰγαῖον πέλαγος "Α.Ι.", ἐνῶ διὰ τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τὸν κόλπον μεταχειρίζεται τὴν λέξιν *θάλασσα*). Εἶναι προφανές ἐν τούτοις, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἡ περὶ τὴν ἀρχαίαν, καίτοι ὡς τοιαύτη περιγράφεται ἐν τῇ *Ἰλιάδι*. Ἦδη πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, κῆτος πεμφθὲν ὑπὸ Ποσειδῶνος εἶχε κατερεπώσει τὴν ἀκτὴν· τὸ κῆτος τοῦτο ἦν βεβηχίως ἡ ὕψους τῶν θαλασσίων ὑδάτων καταλαβόντων τὴν περὶ τὴν ἀρχαίαν τοῦ κόλπου. Ὁ Ἡρακλῆς, ὁ μέγας οὗτος μηχανικός τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων, μεταβαλὼν εἰς τὸ ἀκρωτήριον Σίγειον εὗρε τὸ μέσον νὰ ἐπιφέρῃ θεραπείαν εἰς τὸ κακόν, φρονέων τὸ θηρίον, καὶ οὕτως ἡ περὶ τὴν ἀρχαίαν εἶχε κανονισθῇ κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν κατοχὴν αὐτῆς. Ἀλλ' ἵνα ἐξηγήσῃ τὴν ἀληθῆ ἀνωμαλίαν τῆς περὶ τὴν ἀρχαίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ὁ ποιητῆς λέγει, ὅτι ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Ἀπόλλων εἶχον καταπλημμυρῆσαι τὴν πεδιάδα διὰ τῶν ποταμίων ὑδάτων, ἅτινα κατέβαζαν ἐν ταῖς ἄμμους τὰ τεύχη τοῦ ἀχαικοῦ στρατοπέδου καὶ οὕτω περὶ τὴν ἀνωμαλίαν τῆς περὶ τὴν ἀρχαίαν.

Συμφώνως λοιπὸν μετὰ τοῦ Ὁμήρου εὐρίσκουμεν, ὅτι, ὡς ὁ Στράβων, ὁ Δημήτριος καὶ ἡ Ἑστίαια διεβεβαίουν τὴν ὑπαρξὶν κόλπου, οὕτω καὶ ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Σκύλαξ καὶ ὁ Πλίνιος καὶ ἄλλοι ἦσαν πεπεισμένοι, ὅτι ὑπῆρχε κόλπος τοῦ Σακκινδρίου κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, μετὰ τὴν διαφθοράν, ὅτι οὗτοι ἀπέδιδον αὐτῷ μεγαλειτέραν ἔκτασιν ἢ ἔφαινοι. Οἱ πρῶτοι ἐπίστευον, ὅτι ἡ περὶ τὴν ἀρχαίαν, ἥτις ἦν τότε δώδεκα σταδίων, δὲν ἔπρεπε νὰ ᾔτο εἰς ἀπόστασιν ἑξ σταδίων ἀπὸ τῆς Ἰλίου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πολιορκίας, ἐν ᾗ κατὰ τοὺς ἄλλους ἡ περὶ τὴν ἀρχαίαν ἐν τῇ ἐποχῇ αὐτῶν εἶχεν ἔκτασιν εἴκοσι σταδίων καὶ ἔπρεπε νὰ ἀπείχετο ἐν καιρῷ τῆς πολιορκίας δώδεκα στάδια ἀπὸ τῆς Ἰλίου, κατὰ τὸ ἐγγύτατον αὐτῆς μέρος. Ἡ ἀπόστασις αὕτη τῶν εἴκοσι ἢ εἰκοσιδύο σταδίων εἶναι ἐστί ὡς ἔγγιστα ἡ σημερινή. Ἡ περὶ τῶν ἑξ σταδίων ὑπόθεσις τοῦ Δημητρίου φέρει εἰς δίλημα καταπληκτικόν. Πῶς ἡ συμβολὴ τοῦ Σιμόντος μετὰ τοῦ Σακκινδρίου ἠθελεν εἶσθαι δυνατή;

διότι εἰς τὴν ἀπόστασιν ταύτην ὁ Σιμόεις θὰ ἐξέβαλλεν ἅπ' εὐθείας εἰς τὸν κόλπον.

Ὁ Εὐστάθιος λέγει ἡμῖν, χωρὶς ὅμως ν' ἀναφέρῃ τὴν πηγὴν, ἐξ ἧς ἀρύεται τοῦτο, ὅτι ὁ χῶρος ὁ μετὰ τοῦ τείχους τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῆς τάφρου εἶχεν εὖρος πλέθρου· ὁ δὲ Αἰσχύλος<sup>1</sup> θέτει ἐν τῷ στόματι τοῦ ἐν Ἀγαμέμνονι χοροῦ: «κέλσαντες (τὰς ναῦς) Σιμόεντος ἀκτὰς ἐπ' ἀξιφύλλου». Ἡ παραλία αὕτη σήμερον καλεῖται *Karavlik-Amir* (Λιμὴν σκοτεινός).

2<sup>α</sup>. Τὰ δύο ἀκρωτήρια (Καλλικολώνην καὶ τείχος Ἡρακλῆος) σχηματίζοντα τὰ ἄκρα τῆς παραλίας.

Βλέπομεν δύο ἀλύσεις λόφων, τὴν μὲν ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς κατὰ μῆκος τοῦ Ἑλλησπόντου, τὴν δὲ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον κατὰ μῆκος τοῦ Αἰγαίου, σχηματίζουσας γωνίαν ὀρθήν, διχαζομένην ὑπὸ τῆς παραλίας καὶ τῆς πρώτης ἀλύσεως τῶν λόφων. Εἰς τὰ ἄκρα τῶν δύο τούτων ἀλύσεων εὐρίσκεται ἡ παραλία ἡ βρεχομένη ὑπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου. Ὁ Ὅμηρος δὲν φαίνεται δίδων ὄνομα εἰς τὰ δύο ταῦτα ἀκρωτήρια, ἀλλ' ἅπαντα ἡ ἀρχαϊότης, ἡ μετὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους, ἐκ συμφώνου ἀποδίδει εἰς μὲν τὸ πρῶτον τὸ ὄνομα Ἀκρωτήριον Ροίτειον (ἐνθα ἦν ἐκτισμένη ἡ πόλις Αἰάντιον οὕτως ὀνομασθεῖσα ἕνεκα τῆς ἐγγύτητος τοῦ τέφρου τοῦ Αἴαντος καὶ ἔχουσα πρὸς ἀνατολὰς λιμένα τεχνητόν), τὴν δὲ ἄλυσιν, ἧς τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο σχηματίζει τὴν κεφαλὴν, ὀνομάζει ὡσαύτως Ροίτειον. Ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων ταύτης ἔκειτο ἡ ὀρώνυμος πόλις Ὄρος, Ἀκρά, καὶ πόλις<sup>2</sup>. Τὸ δεῦτερον ἀκρωτήριο ὀνομάσθη Σίγειον ἀκρωτήριο (ἐν ᾧ ἦν ὀκοδομημένη ἡ πόλις Ἀχιλλεῖον οὕτω κληθεῖσα ἕνεκα τῆς γειτνιάσεως τοῦ τέφρου τοῦ Ἀχιλλέως), τὴν δὲ ἄλυσιν, ἧς ἡ κεφαλὴ εἶναι τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο, ἀποκαλεῖ ὡσαύτως Σίγειον. Ἐπὶ ταύτης ἔκειτο ἡ ὀρώνυμος πόλις εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι σταδίων μεσημβρινῶς τοῦ ἀκρωτηρίου.

1) Αἰσχύλου Ἀγαμέμνων 674.

2) Στέφ. Βυζ.



Καίτοι, ὡς εἶπον ἄνωτέρω, ὁ Ὅμηρος δὲν φαίνεται ἀποδίδων οὐδὲν ὄνομα εἰς τὰ δύο ταῦτα ἀκρωτήρια, τὰ ὑπέδειξεν ὅμως, τὸ μὲν Αἰάντιον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Καλλικολώνη*, τὸ δὲ Ἀχιλλεῖον ὑπὸ τὸ ὄνομα *τεῖχος Ἡρακλῆος*.

Ἐκ τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης αἱ δύο αὗται σειραὶ λόφων εἰσὶν ἀρκετὰ κρημνώδεις, ἐνῶ ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους ἐπιχαρίτως κυμαίνονται πρὸς τὴν πεδιάδα.

Καίτοι ἡ σημερινὴ παραλία φαίνεται ἀνταποκρινομένη πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Στράβωνος καὶ τοῦ Πλινίου περιγραφομένην, ὡς ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτῶν, δέον ἐν τούτοις νὰ προσθέσωμεν καὶ ἄλλας τινὰς μεταβολὰς προελθούσας ἐκ τῶν μετοχτετεύσεων τῶν ὑδάτων, ἅτινα διήνοιξαν νέα ὀρύγματα (μόνου τοῦ Σκαμάνδρου ἐξαιρουμένου, ὅστις ἀπὸ τῶν προομηρικῶν χρόνων δὲν μετέβαλε τὸν ροὴν αὐτοῦ). Αἱ μετοχτετεύσεις αὗται ἐγένοντο κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους καὶ δὴ καὶ κατὰ τοὺς μετὰ Χριστὸν αἰῶνας, ὥστε ἀντὶ τοῦ μόνου στομίου τοῦ Σκαμάνδρου ἐκβάλλοντος εἰς τὸν κολπίσκον τῶν Ἀχαιῶν, βλέπομεν ἐν αὐτῷ σήμερον τρία στόματα, τὸ τοῦ *Καλιφάτι-Ασμάκ*, τὸ τῆς θαλασσίας λίμνης καὶ τὸ τοῦ κολπίσκου *Ἰρ-τεπέ-Ασμάκ*.

Πλησίον τῶν δύο ἀκρωτηρίων ὑπάρχουσιν ὀροπέδια ὑψηλά, ἐπὶ τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο αἱ πόλιναι Αἰάντιον καὶ Ἀχιλλεῖον. Σήμερον τὸ Αἰάντιον εἶναι ἔρημον, εἰς δὲ τὸν γῶρον, ἐν ᾧ ἔκειτο, δίδουσι τὸ ὄνομα *Karar.lık* ὁ λιμὴν αὐτοῦ εἶναι κεχωσμένος καὶ ὀνομάζεται *Tà Bólia*. Ἐνταῦθα, φαίνεται, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἤθελε νὰ κτίσῃ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους αὐτοῦ, ἀλλὰ παρητήθη τοῦ σχεδίου του εὐθὺς μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ<sup>1</sup>.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Καλλικολώνην, συμφῶνως μετὰ τοῦ Ὀμήρου, οἱ ἀρχαῖοι σχολιασταὶ εἰσι συμφωνοὶ περιγράφοντες αὐτὴν ὡς κειμένην παρὰ τῷ Θρωσμῷ καὶ τῷ Σιμόντι. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον εἶχε μῆκος πέντε σταδίων, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου πιθανῶς Ροιτείου μέχρι τοῦ Θρωσμοῦ, οὗτινος ἡ κλιτὺς ἐκτείνεται πρὸς τὸν Σιμόντα κατὰ τὴν

1) Σωζόμενος.



διεϋθουνσιν τῆς Ἰλίου. Ἐν τῇ Υ' ραψωδίᾳ τῆς Ἰλιάδος ἀναγινώσκομεν, ὅτι ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὁ Ἄρης ὠδήγησε τοὺς φίλους τῶν Τρώων θεοὺς, ἵνα ἴδωσι τὴν ἐν τῇ πεδιάδι μύχην, ἐνῷ οἱ ἄλλοι θεοί, οἱ φίλοι τῶν Ἀχαιῶν, μετέβαινον ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τῆς παραλίας, εἰς τὸ τεῖχος Ἡρακλῆος· τὰ δύο ταῦτα ὑψώματα θαυμασίως ἐξελέγησαν, ἅτε δεσπόζοντα τοῦ πεδίου τῆς μύχης.

Καίτοι οὐδεὶς συγγραφεὺς ὑπέδειξεν ἡμῖν, ποῦ ἔκειτο τὸ τεῖχος Ἡρακλῆος, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὡς πρὸς τὴν θέσιν, ἣν τῷ ἀποδίδω, δηλαδὴ ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου τοῦ Σιγείου ἀκρωτηρίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἡ πόλις Ἀχιλλεῖον, κατεχομένη σήμερον ὑπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ χωρίου Γενῆ-Σελίρ.

Ἐνταῦθα, ἐπὶ τοῦ Σιγείου ἀκρωτηρίου, οἱ ἀρχαῖοι ὑπεδείκνουν τὸ θέατρον τῶν κατορθωμάτων τοῦ Ἡρακλέους πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἰσιόνης καὶ πρὸς καταστροφὴν τοῦ θαλασσίου τέρατος, ὅπερ διώκον αὐτὸν ἐκ τῆς παραλίας πρὸς τὴν πεδιάδα τὸν ἡνέγκασε νὰ καταφύγῃ ἐντὸς τοῦ τεύχους, ὅπερ οἱ Τρῶες τῇ βοηθείᾳ τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς εἶχον προετοιμάσει αὐτῷ.

Οἱ τύμβοι τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ Πατρόκλου καὶ τοῦ Ἀντιλόχου ὀρῶνται σήμερον ἐνταῦθα καὶ ἀνεγνώρισθησαν καθ' ὅλους τοὺς χρόνους.

### Τύμβος Αἰδυήτου.

Οὐδεμίαν μνείαν τοῦ τύμβου τοῦ Αἰδυήτου εὔρον ἐν τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεύσιν. Ὅ,τι ὁ Στράβων περὶ τούτου λέγει, εἶναι καθ' ὅλοκληρίαν ἐσφαλμένον· διότι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ὑποθέσεώς του ἀποδίδει αὐτῷ θέσιν εἰς τόπον ὅλως διάφορον καὶ τὸν ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι ὑπεδείκνουν ὡς σημεῖον Μυρτρῆς. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὀροπεδίου τοῦ ἀκρωτηρίου Καλλικολώνης ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἐλλησπόντου βλέπει τις τρεῖς μικροὺς τύμβους δεσπόζοντας τῆς παραλίας, ἐφ' ἧς εὕρισκετο τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Εἶναι καταφανές, ὅτι ἐκεῖ ἦν τὸ καλλίτερον σημεῖον



# ΕΙΔΗΣΕΙΣ

## ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

### ΤΗΣ ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΙΛΙΟΥ.

Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἦσαν ποσοῦτον πεπεισμένοι, ὅτι τὸ Ἴλιον τῶν χρόνων ἐκείνων ἦν, ὡς πρὸς τὴν θέσιν, τὸ αὐτὸ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ψαλείσα Ἴλιος, ὅσον καὶ οἱ σύγχρονοι εἰσὶ πεπεισμένοι, ὅτι ἡ σημερινὴ Ἱερουσαλὴμ κατέχει τὴν θέσιν τῆς τῆς Ἀγίας Γραφῆς Ἱερουσαλὴμ. Ἡ μόνη διαφωνία, ἥτις προέκυψε περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐν τῇ ἀρχαιότητι, εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Δημητρίου τοῦ Σκηπτοῦ ἐξενεχθεῖσα γνώμη βασιζομένη ἐπὶ θεωρίας ὑπερβολικῆς Ἑστιάας τῆς ἐξ Ἀλεξανδρείας τῆς Τρωάδος ὡς πρὸς τὴν ἀΐξισιν τῆς τοῦ Σκαμάνδρου πεδιάδος. Ὁ Δημήτριος ἐπίστευσεν, ὅτι ἔπρεπεν ἀναγκαιῶς νὰ ὑπῆρχε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς πολιορκίας τῆς Ἰλίου καὶ κόλπος τις εἰσχωρῶν ἐπὶ ἰκανὴν ἀπόστασιν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ὅστις προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπληρώθη διὰ προσχώσεων καὶ τῆς βαθμιαίας καὶ βραδείας μετατοπίσεως τῶν ποταμίων ὑδάτων. Δυστυχῶς ὁ διάσημος γεωγράφος Στράβων, ὅστις φαίνεται ὅτι δὲν ἐπεσκέφθη τὸν τόπον (καίτοι παρέχει ἡμῖν τὴν μακροτέραν περιγραφὴν ἣν εἶχομεν), συμμερίζεται τὰς ἐσφαλμένας γνώμας τοῦ Δημητρίου. Ὄντως, βλέπομεν ἀρχαίους συγγραφεῖς, ὡς Στέφανον τὸν Βυζάντιον, ἀναφέροντας μὲν τὸν Στράβωνα καὶ τὸν Δημήτριον ὡς μάρτυρας αὐθεντικούς ἐπὶ διαφόρων ἄλλων τοπογραφικῶν σημείων, οὐδόλως ὁμως ἀναφέροντας οὔτε τὸν μὲν οὔτε τὸν δὲ περὶ τῆς τοπογραφίας τῆς Ὀμηρικῆς Ἰλίου, προκειμένου περὶ τῶν σημείων, ἐν οἷς ὁ Στράβων καὶ ὁ Δημήτριος εὕρισκονται ἐν διαφωνίᾳ πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην. Δύναται τις ἄρα



ΕΙΔΗΣΕΙΣ  
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ  
ΤΗΣ ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΙΛΙΟΥ.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΕΝ ΤΗ ΨΕΘ' ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙ

ΤΟΥ

ΕΛΛ. ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

καὶ δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ 10' τόμῳ τοῦ Περιοδικοῦ  
τοῦ ἔτους 1884-85

ΥΠΟ

J. C. F. GALVERT.

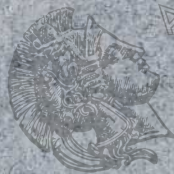
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1890.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.

5958







GAL  
2

# ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

## ΤΗΣ ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΙΛΙΟΥ.

### ΠΡΑΓΜΑΤΕΛΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΕΝ Τῇ ΨΕΒΔΩΔΕΙ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙ

ΤΟΥ

ΕΛΛ. ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

καὶ δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ 10' τόμῳ τοῦ Περιοδικοῦ  
τοῦ ἔτους 1884-85

ΥΠΟ

J. C. F. CALVERT.



ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1890.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.



ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΑΝ



σμοῦ ὡς οὕσαν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος αὐτοῦ οὕτως ὥστε ὁ πόρος τοῦ Σκαμάνδρου φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο πολὺ μακρὰν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τοῦ στρατοπέδου. Τὴν ἐπαύριον ἡ μάχη ἀνανεοῦται καὶ οἱ Τρῶες ἐφορμῶντες ἐκ τοῦ Θρωσμοῦ προσβάλλουσι τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Μετὰ πεισματοῦδεις συμπλοκάς οἱ Τρῶες ἀπωθούμενοι ἐκ τῆς κατὰ τοῦ στρατοπέδου προσβολῆς αὐτῶν καταλαμβάνονται ὑπὸ τοῦ Πατρόκλου μετὰ τοῦ στρατοπέδου, τοῦ ποταμοῦ (Σκαμάνδρου) καὶ τῶν ὑψηλῶν τειχῶν (τῆς Ἰλίου, δηλαδὴ μετὰ τοῦ Θρωσμοῦ καὶ τοῦ τῶν Ἀχαιῶν στρατοπέδου<sup>1</sup>).

Ἵνα πεζαίτερον παραστήσω τὴν θέσιν, θὰ εἶπω, ὅτι κατὰ τὴν νύκτα τῆς πρώτης νυκτερινῆς στρατοπεδεύσεως οἱ Ἀχαιοὶ εἶχον θέσει πέντε ἀποσπλάσματ' ἐκ διακοσίων λογχοφόρων ὡς προσκόπους ἐν τῷ χώρῳ (τῷ μετὰ τοῦ τείχους τοῦ στρατοπέδου τῶν καὶ τῆς τάφρου καὶ ἦναψαν ἐκεῖ πολυπληθῆ πυρά, ὡς ἔπραξαν καὶ οἱ Τρῶες, εἰς ἀπόστασιν σχετικῶς μικράν, ἀντικρὺ τοῦ τῶν Ἀχαιῶν στρατοπέδου. Οἱ Τρῶες πεντακισμῦριοι κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἐξεταίνοντο ἀνὰ πᾶσαν τὴν πεδιάδα ἀντικρὺ τοῦ ἀχαιικοῦ στρατοπέδου, ἔχοντες τὸν Σκάμανδρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ πτέρυγι καὶ τὴν κλιτὺν τοῦ ἀκρωτηρίου Καλλικολώνης ἐν τῇ δεξιᾷ πτέρυγι αὐτῶν. Ὅπισθεν αὐτῶν, κατὰ μῆκος τοῦ Σιμόεντος, ἐκοιμῶντο οἱ ἐπίκουροι, κατέχοντες τὸν μετὰ τῶν Τρώων καὶ τοῦ Σιμόεντος χώρον, ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ὁποίου ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος εὕρισκετο ὁ τάφος τοῦ Ἴλου. Ἡ θέσις αὐτῶν διαρρήδην ὑποδείκνυται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου. Ἡ δεξιὰ αὐτῶν πτέρυξ διηρημένη εἰς πέντε σώματα ἐξετείνειτο ἀπὸ τοῦ τάφου τοῦ Ἴλου, ἀνὰ τὴν πεδιάδα, πρὸς τὸ Αἰγαῖον καὶ κατ' ἀκολουθίαν, ἡ ἀριστερὰ αὐτῶν, πρὸς Σκάμανδρον,<sup>2</sup> διηρημένη ὡσαύτως εἰς πέντε σώματα, ἐβαινε ἀπὸ τοῦ τάφου τοῦ Ἴλου μέχρι τῆς ἱερᾶς Θύμβρης. Ἐνταῦθα ὁ Ρῆ-

1) Ἴλ. Θ, 560—61—μεσηγὺ νεῶν, ἡδὲ Ξάνθοιο ροάων . . . Ἰλίοθι πρό. Ἴλ. Π, 397—μεσηγὺς νηῶν καὶ ποταμοῦ καὶ τείχεος ὑψηλοῦ.

2) Ρῆσος, στιχ. 538—564.



σος, βασιλεὺς τῶν Θρᾳκῶν, ἐστρατοπέδευσεν ἅμα ἀφικόμενος. Κατανοοῦμεν οὕτως, ὅτι ἡ Θύμβρη κεῖται ἐν χώρῳ τινὶ κατὰ μῆκος τοῦ Σιμόεντος καὶ τῆς πεδιάδος αὐτοῦ. Οἱ σχολιασταὶ λέγουσιν ἡμῖν, ὅτι ἡ Θύμβρη εἶναι ἄλσος, ἀφιερωμένον τῷ Ἀπόλλωνι. οὐχὶ μακρὰν τῆς Ἰλίου. Ὁ Ἡσύχιος καὶ ὁ Εὐστάθιος φαίνονται, ὅτι ἀντέγραψαν τὸν Στράβωνα ὅσον ἀφορᾷ τὴν Θύμβρην. Οὕτω δὲν πρέπει τις νὰ βασίῃται ἐπ' αὐτῶν καὶ μάλιστα ἀπέναντι τῶν ὅσων λέγει ἡμῖν ὁ Εὐριπίδης ἀναφορικῶς τοῦ τραγικοῦ τέλους τοῦ Ρήσου καὶ τῶν ἐνεδρῶν τοῦ Ὀδυσσεὺς παρὰ τοῖς τείχεσι τῆς Ἰλίου πρὸς τὸ μέρος τοῦ Θυμβρίου Ἀπόλλωνος. Τὸ σπουδαιότερον δὲ γεγονὸς ὡς πρὸς τὸν Ρῆσον ἐν τῇ Θύμβρῃ εἶναι τὸ ἀναφερόμενον εἰς τοὺς ἵππους αὐτοῦ. Κατὰ τινα χρῆσμον ἡ Τροία δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀλωθῇ, ἐάν ποτε οἱ ἵπποι τοῦ Ρήσου ἔβασκον τὸ χόρτον τῆς πεδιάδος τῆς Ἰλίου καὶ ἔπινον τὰ ὕδατα τοῦ Σκαμάνδρου<sup>1</sup>. Ἰδοὺ ὁ λόγος, δι' ὃν ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης μόλις μαθόντες παρὰ τοῦ Δόλωνος τὴν παρουσίαν τοῦ Ρήσου καὶ τῶν ἵππων του κατενόησαν ἀμέσως τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἀρπάσαι τοὺς ἵππους. Μόνον ἐξ ἀπλῆς συμπτώσεως ὀφειλομένης εἰς τὴν στρατοπέδευσιν τῶν Τρώων καὶ τὴν βραδύτητα τῆς ἀφίξεως τοῦ Ρήσου, οἱ ἵπποι τοῦ τελευταίου τούτου δὲν ὑπῆγον ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους τῆς πόλεως, ἐνθα ὑπῆρχον ἡ μικρὰ πεδιάς τῆς Ἰλίου καὶ αἱ πηγαὶ (θερμὴ καὶ ψυχρὰ) τοῦ παραποτάμου Σκαμάνδρου ἀναβρύουσαι αὐτόθι.

**Ἡ πεδιάς τοῦ Σκαμάνδρου καὶ οἱ ποταμοὶ  
Σκαμάνδρος καὶ Σιμόεις.**

Ἐν τῇ ἀπὸ τῆς παραλίας πρὸς νότον ἐκτεινομένη μεγάλῃ πεδιάδι βλέπομεν τὸν Σκάμανδρον ἢ Ξάνθον καὶ τὸν Σιμόεντα. Ἀπὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, καθ' Ὅμηρον, καὶ

1) Βιργιλ. Αἰν. Τ. 469.

Nec procul hinc Rhesi niveis tentoria velis  
Adgnoscat lacrimans, primo quæprodita somno  
Tydides multa vastabat caede cruentus,  
Ardentisque avertit equos in castra, prius quam  
pabula gustassent Troiæ Xanthumque bibissent.



ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἀκόμῃ τοῦ πρώτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος, κατὰ τοὺς ἀρχαίους, οἱ δύο οὗτοι ποταμοὶ συνηνοῦντο εἰς τὴν τοῦ Σκαμάνδρου πεδιάδα, οὐχὶ μακρὰν τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἐξέβαλλον ὁμοῦ δι' ἑνὸς στομίου εἰς τὴν θάλασσαν πλησίον τοῦ Σιγείου ἀκρωτηρίου. Σήμερον ἔχουσι στόμια διάφορα τοῦ ροῦ τοῦ Σιμόεντος καὶ τοῦ ρυακος τῶν πηγῶν τοῦ Σκαμάνδρου (Τσιπ.λὰκ-Τσαῖρ) παρεμποδισθέντων ὑπὸ τῶν Ἀσμάκ-Καλιφατ.λῆ καὶ Ἰν-Τεπέ, οἵτινες ἄλλοτε δὲν εἰσέβαλλον εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς πεδιάδος. Ὁ Σιμόεις ρεεῖ εἰς γελόεσσαν μικρὰν κοιλάδα (Ντουμβροῦν-Ὀθασσί) κειμένην μεταξὺ τῆς μεσημβρινῆς κλιτύος τῆς ἀλύσεως Καλλικολώνης καὶ τοῦ κρημνώδους βορείου μέρους τῆς ἀλύσεως τοῦ Ἀτυολόφου, ἥτοι τῆς Ἰλίου (Τσιπ.λὰκ-Μπαῖρ). Ὡς αἱ ἀλύσεις τῶν λόφων τούτων, ὁ Σιμόεις φέρεται ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν μεγάλην πεδιάδα κατὰ τὸ μεσημβρινὸν ἔσχατον σημεῖον τοῦ Θρωσμοῦ (ὀλίγον ἀνατολικῶς τοῦ Κοῦμ-κιοῖ) εἰς τὸ ἄκρον τῶν ἐλῶν, ἥτινα ἐσχημάτισε. Διερχόμενος τὴν πεδιάδα καθ' ὅλον τὸ εὖρος αὐτῆς ὁ Σιμόεις ἐσχημάτιζεν ἄλλοτε συμβολὴν μὲ τὸν Σκάμανδρον-Ξάνθον οὐχὶ μακρὰν τῆς μεθωμνητικῆς πόλεως τοῦ Σιγείου, ἥτις, ὡς ὁ Ἡρόδοτος λέγει ἡμῖν, ἔκειτο πλησίον τοῦ Σκαμάνδρου<sup>1</sup>. (Τὰ ἐρείπια τοῦ Σιγείου εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὁροπεδίου τῆς ἀλύσεως τῶν λόφων τοῦ τείχους Ἡρακλῆος, παρὰ τῷ τάφῳ τῷ ὀνομαζομένῳ σήμερον Ἀγίος-Δημήτριος-Τεπέ).

Ὁ Σκάμανδρος ἀφ' ἑτέρου ἔχει τὴν πηγὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει Ἰδῆ, ὅθεν κατέρχεται εἰς τὸ ἄκρον τῆς πεδιάδος, διέρχεται οὕτως εἰπεῖν διαγωνίως ταύτην καθ' ὅλον τὸ πλάτος αὐτῆς βορειοδυτικῶς καὶ τέλος παρακολουθεῖ τὴν ἀνατολικὴν κλιτὺν τῆς ἀλύσεως τοῦ τείχους Ἡρακλῆος· κἀτωθεν τῆς συμβολῆς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Σιμόεντος εὕρισκετο ὁ πόρος ὁ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου τρεῖς ἐν δυσὶ στίχοις ἀναφερόμενος<sup>2</sup>.

1) Ἡρόδ. Ε'. 65..... Εἰς Σίγειον τὸ ἐπὶ τῷ Σκαμάνδρῳ.

2) Ἰλ. Ξ, 433—434. } Ἀλλ' ὅτε δὴ πόρην ἔξον ἑυρρεῖος ποταμοῦ,  
Αὐτ. Φ. 1—2. }

Αὐτ. Ω, 692—693. } Ξάνθου· δινῆεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς.



Τὸ πρῶτον, ὅτε ὁ Ἑκτωρ πληγωθεὶς κατὰ τὴν προσβολὴν τῶν Τρῶων κατὰ τοῦ ἀχαικοῦ στρατοπέδου καὶ λειποθυμήσας μετεφέρετο ἐπὶ τοῦ ἄρματος πρὸς τὴν Ἴλιον· τότε ἐσταμάτησαν ἐν τῷ πόρῳ, ἵνα ρίψωσιν ἐπ' αὐτὸν ὕδωρ τοῦ Σκαμάνδρου-Ξάνθου πρὸς ἀνάκτησιν τῶν αἰσθήσεων του· τὸ δεύτερον, ὅτε ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφ' ἄρματος καταδιώκει τοὺς Τρῶας καὶ εἰς τὸν πόρον παραγενόμενος κόπτει εἰς δύο τὸν ἐχθρικὸν στρατὸν καὶ διώκει τὸ ἥμισυ εἰς τὸν ποταμόν, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ πρὸς τὴν πόλιν Ἰλίον· καὶ τέλος τὸ τρίτον, ὅτε ὁ Πρίαμος ἐπανήρχετο ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ Ἀχιλλέως φέρων ἐφ' ἄρματος τὸ πτώμα τοῦ Ἑκτορος, ἐν ᾧ ὁ Ἑρμῆς, ὅστις ἐχρησίμευσεν αὐτῷ ὡς ὁδηγὸς ἐν τῇ δευρὸ κακείσῃ πορείᾳ, ἐγκατέλειψεν αὐτὸν ἐν τῷ πόρῳ, ὅπου, φαίνεται, ὁ θεὸς συνήντησε τὴν προτεραίαν τὸν Πρίαμον, ἀφοῦ οὗτος ἐπότισε τοὺς ἵππους καὶ ἡμιόνους του ἐν τῷ ποταμῷ.

Οὕτε ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις τοῦ ποιητοῦ οὔτε ἐν ἄλλῳ τινὶ ἀρχαίῳ συγγραφῇ ὑπάρχει τι τὸ δικαιολογοῦν τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ὁ Σκαμάνδρος-Ξάνθος ἐμεσολάθει μεταξὺ τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῆς Ἰλίου. Ὁ Σκαμάνδρος-Ξάνθος (*Μεχόντε-Σοῦ*) ἔρρεε πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς πολιορκίας τῆς Τροίας μέχρι τῆς σήμερον· κατὰ συνέπειαν ὁ πόρος δὲν ἠδύνατο νὰ φέρῃ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἢ πρὸς τὴν ἄλυσιν τοῦ τείχους Ἡρακλῆος· Αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐν Σκαμάνδρῳ μάχης καταδεικνύουσιν, ὅτι οἱ εἰς τὴν πόλιν δυνηθέντες νὰ φθάσωσι Τρῶες ἦσαν ἀκριβῶς οἱ μὴ ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὸν ποταμόν ριφθέντες, καὶ ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς κατὰ τὴν ὕψωσιν τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ δὲν σώζεται διὰ πτελέας, ἣν ἀποσπᾷ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης, ἀλλ' ὅτι διέβη αὐτόν, διότι διὰ τοῦ κορμοῦ τοῦ προσκεκολλημένου ἔτι ἐν τῇ δεξιᾷ ὄχθῃ κατῴρωσσε νὰ σωθῇ, καὶ ὁ ποταμὸς τὸν καταδιώκει ἐν τῇ πεδιάδι πρὸς τὴν πόλιν. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφίνει κρύψας τὴν λόγχην του ἐν τῷ φυλλώματι δένδρυλλίου πρὶν πηδῆσθαι ξιφῆρης εἰς τὸν ποταμόν, ἵνα φονεύσῃ τοὺς Τρῶας, οἵτινες προσπαθοῦσι νὰ σωθῶσι κρυπτόμενοι ἐν τοῖς ἐλιγμοῖς τῶν



ὕψηλῶν αὐτοῦ ὄχθων· ἄρα οὗτοι δὲν διήλθον τὸν ποταμόν. Ὁ Ἀχιλλεὺς βλέπων τὸν Λυκάονα ζητοῦντα νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν ποταμόν λαμβάνει καὶ αὖθις τὴν λόγχην, φρονεῖ αὐτὸν καὶ ἐξακολουθεῖ μεταχειριζόμενος αὐτὴν καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν, μέχρις οὗ ὁ Ἑκτωρ πίπτει βληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἰλίου.

Ἀλλὰ διατί, δυνατόν νὰ ἐρωτήσῃ τις, ὁ Ἑκτωρ πληγωθείς εἰς τὸ τῶν Ἀχαιῶν στρατόπεδον καὶ μεταβαίνων ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν φέρεται εἰς τὸν πόρον, καὶ διατί ὁ Πρίαμος μεταβαίνων ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἐπανερχόμενος φθάνει εἰς τὴν ὄχθην καὶ τὸν πόρον τοῦ Σκαμάνδρου-Ξάνθου, ἐὰν δὲν ἔμελλε νὰ διέλθῃ τὸν ποταμόν; Ἡ ἀπάντησις εἶναι εὐχερής. Ὑπῆρχεν ἀμαξιτός ὁδός—ἀμαξιτός,—ἣτις ἀρχομένη ἀπὸ τῆς πόλεως διήρχετο διὰ τοῦ τύμβου τοῦ Ἴλου εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Σιμόεντος ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος καὶ ἔφθανεν εἰς τὸν πόρον τοῦ Ξάνθου. Ἐντεῦθεν δὲ διαιρουμένη ἔβαινε ἐξ ἑνὸς πρὸς τὸ τεῖχος Ἡρακλῆος καὶ ἐξ ἐτέρου δυτικῶς πρὸς τὴν παραλίαν, ἔνθα ἐστρατοπέδευεν ὁ Ἀχιλλεὺς. Ἀλλως τε ἤξεύρομεν ἐκ τοῦ Ὀμήρου, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκ τῆς σκηνῆς του δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναγνωρίσῃ τοὺς ἐκ τῶν ἀρχηγῶν Ἀχαιῶν πληγωθέντας ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἰλίου καὶ ἐπὶ τῶν ἄρμάτων αὐτῶν μεταφερομένους, ὅτε οὗτοι διήρχοντο ἐκ τοῦ μέρους τοῦ διεθυνόμενοι εἰς τὰς σκηνὰς αὐτῶν τὰς ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ στρατοπέδου.

Πρέπει πρὸς τούτοις ν' ἀναμνησθῶμεν, ὅτι ὁ Ὀμηρος ποιεῖται μνείαν τῆς ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἰλίου, ὅπερ καταδεικνύει, ὅτι ὑπῆρχον ἰδιαιτεραὶ ὁδοὶ διὰ τὰ ἄρματα. Εἶναι δὲ λίαν πιθανόν, ὅτι ἡ ἀρματοδρομία κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Πατρόκλου ἐγένετο ἐπὶ τῆς ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ τῆς μεταξὺ τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν καὶ τοῦ πόρου τοῦ Ξάνθου. Ἐκ τῆς ἀφηγήσεως δὲ τοῦ Ὀμήρου βλέπομεν, ὅτι ἀφοῦ ἤγειρε τάφον τῷ Πατρόκλῳ (ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τείχους Ἡρακλῆος), ὁ Ἀχιλλεὺς ὡδεγεῖ τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ οὐδόλως δύσκολον ν' ἀναγνωρίσῃ τις, ὅτι ὁ ὅμιλος τῶν θεατῶν τῆς κηδείας ἵστατο ἀκριβῶς εἰς τὸ



ἐκτὸς τῆς τάφρου μέρος τοῦ στρατοπέδου, ἔνθα ὁ Ἐκτωρ καὶ ἔπειτα ἄρχηγοὶ τινες Ἀχαιοὶ εἶχον συγκροτήσει πρὸ τινων ἡμερῶν στρατιωτικὰ συμβούλια. Ἡ ἄρματοδρομία γίνεται ἐπὶ ὁδοῦ τῆς πεδιάδος καὶ τὰ ἄρματα ἐπανέρχονται εἰς τὸ στρατόπεδον. Φαίνεται ὅτι τὸ μέρος, ἔνθα ἴσταντο οἱ θεαταί, εἶχε χρησιμεύει ὡς περίβολος, ἐν ᾧ ἐνεκλείσθησαν τὰ εἰς τὴν σκιάν τοῦ Πατρόκλου θυσιασθέντα ζῶα, ἃν κρίνωμεν ἐξ ὧσων ὁ Ὅμηρος λέγει περὶ τῆς πτώσεως τοῦ Αἴαντος εἰς τὸ τέλος τῆς πεζοδρομίας.

### Ἡ ἀρχαία πόλις Ἰλίου.

Ὁ Πλάτων περιγράφει ἡμῖν τὴν θέσιν τῆς Ἰλίου ἀκριβέστατα λέγων: «Κατωκίσθη δὴ, φαμέν, ἐκ τῶν ὑψηλῶν εἰς μέγα τε καὶ καλὸν πεδίον Ἰλίον, ἐπὶ λόφον τινὰ οὐχ ὑψηλὸν καὶ ἔχοντα ποταμοὺς πολλοὺς ἄνωθεν ἐκ τῆς Ἰδης ὠρμημένους<sup>1)</sup>».

Ὅντως ἡ Ὀμηρικὴ Ἰλιος<sup>2)</sup>, ἣν περ ὁ Πλάτων οὐδὲως διακρίνει τῆς ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ὑπαρχούσης Ἰλίου, κεῖται ἐπὶ λόφον οὐχὶ ὑψηλῶν, ἐν μέσῳ πεδιάδος ποτιζομένης ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, ὅπερ συμφωνεῖ πληρέστατα τοῖς ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου λεγομένοις. Πάντες δὲ οἱ ἀρχαῖοι (ἐξαιρουμένου τοῦ Δημητρίου καὶ τοῦ ἀντιγραφέως αὐτοῦ Στράβωνος, οἵτινες ὑπεδείκνυσαν τὴν σύγχρονον αὐτοῖς πόλιν Ἰλίον ὑπὸ τῷ ὀνόματι Νέον Ἰλίον νομίζοντες, ὅτι ἡ Ὀμηρικὴ Ἰλιος ἔκειτο ἀλλαχοῦ) παρεδέχοντο τὸ ὑπάρχον Ἰλίον ὡς αὐτὴν τὴν Ὀμηρικὴν Ἰλίον. Ἀλλως τε δὲ ὁ Δημήτριος περιγράφων τὴν ὑπάρχουσαν πόλιν ὡς κειμένην εἰς τὸ ἄκρον σειρᾶς λόφων προβαίνοντων εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Σκαμάνδρου καὶ τοῦ Σιμόεντος σχηματιζομένης πεδιάδας εἶναι ἀρκετὰ ἀκριβής.

Ἐν ἔτει 1801 ὁ δόκτωρ Clarke ἐπεσκέφθη πρῶτος ἐκ τῶν νεωτέρων τὰ ἑρείπια τῆς πόλεως ταύτης. Ἐκτοτε ἐγένοντο τὸ ἀντικείμενον σπουδαίων ἀνασκαφῶν γενομένων τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ K. Frank Calvert καὶ

1) Πλατ. νομ. βιβλ. Γ'. σελ. 682 B.

2) Ἰλ. Γ, 216—Ἰλιος ἱρὴ ἐν πεδίῳ πεπολίιστο.

εἶτα, ἐπ' εὐρυτέrais διαστάσεσιν, ὑπὸ τοῦ δόκτορος Schliemann. Ἡ ὑπαρξίς θεάτρου εἰς τὴν βόρειον πλευρὰν τῆς πόλεως, τειχῶν, ἐρειπίων τῶν ναῶν τοῦ Θυμβρίου Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Παλλάδος Γλαυκώπιδος Ἀθηνᾶς, ἐπιγραφῶν κεράμων, νομισμάτων, ἀγαλμάτων, ἀναγλύφων, ἀγαλματίων καὶ ἄλλων τεχνικῶν προϊόντων, ἐπιμαρτυρεῖ τὴν θέσιν τῆς Ἰλίου, ἣν περ παρεδέχθησαν οἱ ἀρχαῖοι, Ἕλληνες, Ῥωμαῖοι καὶ Βυζαντινοὶ ὡς τὸ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ψαλὲν διάσημον ἄστυ. Ὁ Schliemann ἐποίησατο ἀνασκαφὰς εἰς βέθη τοιαῦτα, ὥστε ἀπεκάλυψεν ἐποχὰς πολὺ ἀρχαιοτέρας τῆς ἐποχῆς τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου καὶ ἀγνώστους τῷ τε ποιητῇ καὶ τῷ πολιτισμῷ, ὃν οὗτος περιγράφει. Εἰς βέθος μέτρων τινῶν ὁ ὁμηρικὸς πολιτισμὸς παύει ὑπάρχων, ἔρχεται δὲ ἄλλο εἶδος πολιτισμοῦ κατωτέρας βαθμίδος. Συμβαίνει τὸ αὐτό, ὡς εἰ λαὸς πεπολιτισμένος κατελθὼν χῶραν βέβαρον, ὡς ἐν παραδείγματι, εἰ οἱ Ἀγγλοὶ, κατὰ τὸν αἰῶνα ἡμῶν, ἀπώκισον τὴν Νεάν Ζηλανδίαν καὶ τὴν Αὐστραλίαν, ὁ μεταγενέστερος διευρηνητὴς θὰ εὕρισκετο πρὸ ἀντικειμένων ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ ἀντικαθιστῶντων τὰ τοῦ ἀρχικοῦ βίου τῶν ἰθαγενῶν.

Ἡ Ἀκρόπολις, ὁ Ναὸς τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς Γλαυκώπιδος καὶ τοῦ Ἑρκείου Διός, αἱ πύλαι τοῦ Πριάμου, τὸ Ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος, ἡ πόλις τῶν Τρώων, ἡ Πέργαμος, ὁ Ναὸς τοῦ Θυμβρίου Ἀπόλλωνος, τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου, τὰ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ τὰ τοῦ Ἑκτορος, ἡ πόλις Ἰλίου.

Ὁ Ἡρόδοτος λέγει ἡμῖν, ὅτι ὁ Ξέρξης ἀφικόμενος εἰς Ἴλιον μετέβη εἰς τὸ τοῦ Πριάμου Πέργαμον καὶ ἐβυσίασε χιλίας βούς εἰς τὴν Παλλὰδα Ἀθηνᾶν. Ἐν τούτοις ὁ Ὀμηρος οὐδαμοῦ λέγει, ὅτι ὁ νῆος τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς εὕρισκετο ἐν τῇ Περγᾷ ἄλλ' ἐν τῇ Ἀκροπόλει· δὲν λέγει ὡσαύτως οὐδ' ὅτι τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἦσαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐνόμισαν, ὅτι ἡ Πέργαμος καὶ ἡ Ἀκρόπολις εἰσι λέξεις συνώνυμοι. Ἐκ τῆς προσεκτικῆς ὁμως μελέτης τοῦ ὁμηρικοῦ κειμένου ἐξάγε-



ται, ὅτι ἡ Ἀκρόπολις, τὸ ὑψιστον μέρος τῆς πόλεως, ἦτο εἰς τὴν Μ.Δ. γωνίαν καὶ ὅτι ἡ Πέργαμος (ἐγγὺς τῇ Ἀκροπόλει) ἐσχημάτιζε τὴν Β.Δ. γωνίαν τῆς πόλεως.

Καὶ πρῶτον, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἀκρόπολιν, βλέπομεν, ὅτι οἱ δημογέροντες συνηδρίαζον εἰς τὰς Πύλας τοῦ Πριάμου ἐν τῇ Ἀκροπόλει· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὰς Πύλας μὲ τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου. Ἐν τῇ Ἀκροπόλει ὑπῆρχον προσέτι ὁ ναὸς τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς (Γλυκῶπιδος) καὶ τοῦ Ἑρκείου Διὸς, ὡς καὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πάριδος, αὐτὸς δὲ ὁ Ὅμηρος προσδιορίζει ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῶν τεσσάρων τούτων οἰκοδομῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Ἀφ' ἑτέρου δέ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Πέργαμον, βλέπομεν, ὅτι ὁ ναὸς τοῦ Θυμβρίου Ἀπόλλωνος εὐρίσκετο ἐν αὐτῇ, καὶ ὅτι τοῦτο μόνον εἶναι τὸ μέρος, ὅπερ ἐκλέγει ὁ θεὸς ὅταν μεταβαίνει εἰς Ἰλίον. Ὁ Ὅμηρος δὲν λέγει ἀκριβῶς, ὅτι τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου, τοῦ Ἑκτορος καὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἦσαν ἐν τῇ Περγᾷ.

Ὁ Βιργίλιος, ὅστις πόλιν ποιεῖται μνεῖαν τῆς Ἀκροπόλεως, ἦν ὀνομάζει Summan arcem (sacrata, alto culmine, Tritonia) καὶ τῆς Περγᾶς (Pergama), ὁμιλεῖ πάντοτε περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς (Minerva Pallas Tritonia) ὡς ὄντος ἐν τῇ Ἀκροπόλει, οὐδέποτε δὲ ἐν τῇ Περγᾷ.

Ὡς αἱ ἐκφράσεις πόλις Ἰλίου καὶ πόλις τοῦ Πριάμου ἦσαν ἐκφράσεις γενικαί, οὕτω καὶ ἡ ἐκφρασις Ἀκρόπολις ἦτο ἐκφρασις γενικὴ περιλαμβάνουσα τὴν τε Ἀκρόπολιν καὶ τὴν Πέργαμον. Ἡ πόλις τῶν Τρώων ἐσήμενεν ἰδίᾳ τὸ μέρος τῆς πόλεως τὸ πρὸς τὴν μεσημβρινὴν κλιτὴν τοῦ λόφου καὶ ἡ Πέργαμος τὸ βορειοδυτικὸν μέρος, δηλαδὴ ὅταν ὁ Ὅμηρος ὁμιλῇ περὶ τῆς πόλεως τῶν Τρώων, τῆς Περγᾶς καὶ τῶν ὑψηλῶν τειχῶν, ἐννοεῖ τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τοῦ λόφου, ὅταν δὲ ὁμιλῇ περὶ Ἰλίου καὶ Ἀκροπόλεως, περὶ Σκαίων καὶ Λαρδαίων πν.λῶν, ἐννοεῖ τὸ πρὸς τὴν μεσημβρινὴν κλιτὴν τοῦ λόφου μέρος τῆς πόλεως.

1. Ἀκρόπολις. — Ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Διὸς. Αἱ πύλαι τοῦ Πριάμου, τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος, Σκαίαι Πύλαι καὶ Φηγός (τείχος).

2. Πέργαμος.—Ναός τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἑκτορος, ὑψηλὸν τεῖχος, Σκοπιαὶ καὶ Ἑρμεῖον.

3. Ἡ πόλις Ἰλίου.—Πύλαι Δαρδάνιαι.

4. Ἡ πόλις τῶν Τρώων.

	Σκοπιαὶ	Ἑρμεῖον
Φηγός	Πέργαμος	
	Ἀκρόπολις	Ἰλίου Τροία
	Π. Σκαῖαι	Π. Δαρδάνιαι

Θὰ ἡδυνάμην ἴσως νὰ ἀναφέρω πρὸς ἐπιμαρτυρίαν τῶν λόγων μου καὶ ἄλλα χωρία ἀρχαίων συγγραφέων, ἀλλ' ἡ συζήτησις αὕτη ἤθελεν εἰσθαῖ λίαν μακρὰ διὰ τὴν πραγματείαν ταύτην.

Τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἑκτορος ἔκειτο, κατὰ τινὰ σχολιαστήν, ἐπὶ τοῦ χώρου τοῦ Πρυτανείου τοῦ μεθωμρικοῦ Ἰλίου. Ἐπιγραφή τις τεθείσα ἐν τῷ Πρυτανείῳ κατὰ τὸν δεῦτερον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ μέρος, ἐνθα εὐρέθη τὸ τρίγλυφον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Κατὰ συνέπειαν τό τε ἀνάκτορον τοῦ Ἑκτορος καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος εὐρίσκοντο βορειοδυτικῶς τοῦ ὀροπεδίου, ἐν τῷ χώρῳ τῆς Περγᾶμου, συνωδὲς τῷ ὀμρικοῦ κειμένῳ.

Ἡ πεδιάς τῆς Ἰλίου, ἡ Βατίεια, τὸ Σῆμα Μυθίνης, καὶ αἱ πηγαὶ (θερμὴ καὶ ψυχρὰ) τοῦ Σκαμάνδρου.

Τὸ μεσημβρινὸν τεῖχος, ὅπερ ἦτο ἐν τῶν χαμηλοτέρων τῆς Ἰλίου καὶ αἱ Σκαῖαι καὶ αἱ Δαρδάνιαι πύλαι ἦσαν ἐκτισμέναι εἰς τοὺς πρόποδας τῆς κλιτύος τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ἔκειτο τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως καὶ ἐνθα βλέπει τις ἔτι καὶ σήμερον τὴν μικρὰν πεδιάδα τοῦ Τζιπ.λὰκ-Ὀδασί, ἣτις εἶναι αὕτη ἡ πεδιάς τῆς Ἰλίου, σχήματος ἡμιωσειδοῦς καὶ ἀποτελουμένη ὑπὸ ἀντηρίδος ἥτοι σειρᾶς μικρῶν λοφισκῶν βαινόντων μέχρις Ἰλίου καὶ τοῦ Πασά-Τεπέ-Μπαίρ,



ὑπερ εἶναι βεβαίως ἡ Βατίεια. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν λόφων τούτων ὑπάρχει τύμβος (ὁ Παῶ-Τεπέ) κείμενος εἰς ἀποστασιν πέντε σταδίων ἀπὸ τῆς Ἰλίου. Τὸν τύμβον τοῦτον ὁ Δημήτριος ἐκλαμβάνει ὡς τύμβον τοῦ Αἰσυήτου, ἀλλ' εἶναι μᾶλλον τὸ σῆμα Μυρίνης, ἐκτὸς ἂν τὸ σῆμα Μυρίνης εἶναι ὁ τύμβος, ὅστις ὑφίσταται σήμερον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὠρυίας ἐκείνης πεδιάδος τῶν ὄχθων τοῦ ρύακος Τσιπ.λὰκ-Σοῦ. Ὁ ρύαξ οὗτος ἀναπρίστησι σήμερον, ὅ,τι ὑπολείπεται ἡμῖν ἐκ τῶν δύο πηγῶν τοῦ Σκαμάνδρου, τῆς μὲν θερμῆς, τῆς δὲ ψυχρᾶς. (Ἡ θερμὴ πηγὴ εἶχεν ἐξαφανισθῇ πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δημητρίου· ἄλλως δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ προβάλῃ τὴν περὶ μὴ ταυτότητος τῆς Ἰλίου μὲ τὴν ὑπάρχουσαν τότε πόλιν θεωρίαν του (πόλιν ἣν ὠνόμαζε Νέον Ἰλιον) καὶ νὰ θέσῃ τὴν ὀμηρικὴν Ἰλιον ἀλλαχοῦ).

Αἱ δύο αὗται πηγαὶ ἐκείναι εἰς ἀπόστασιν τριῶν σταδίων πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως<sup>1)</sup> καὶ ἔρρεον ἐντὸς μακρῶν δεξαμενῶν, ἐν αἷς αἱ τῆς πόλεως γυναικες ἤρχοντο νὰ πλύνωσι τὰ εἴματα αὐτῶν. Τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν τούτων ἐρρίπτοντο ἄλλοτε εἰς τὸν Σκάμανδρον-Ξάνθον, ἀλλ', ὡς εἶπον ἤδη, ὁ ρύαξ Τσιπ.λὰκ-Τσαί ἐμποδίζεται σήμερον κατὰ τὴν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Σκαμάνδρου εἴσοδον αὐτοῦ ὑπὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Καλιφατ.λῆ-Ασμάκ. Ἡ μικρὰ τῆς Ἰλίου πεδιάς ἀναφέρεται πολλῶν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου. Ἡ σκηνὴ τῆς ἐνάρξεως τῆς πρώτης μάχης εἶναι ἡ πρόκλησις, ἣν ἡ Ἰρίς ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ προσκόπου Πολίτου ἔφερε πρὸς τοὺς Τρῶας τρέχουσα ἐκ τοῦ τύμβου τοῦ Αἰσυήτου καὶ ἀγγέλλουσα, ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ ὀπλιζόμενοι ἠτοιμάζοντο νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ στρατόπεδόν των, ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Σκαμάνδρου. Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ οἱ Τρῶες καὶ οἱ ἐπικούροι αὐτῶν ἐξεληθόντες ἐξ ὧν τῶν πυλῶν (ἔπασαι δὲ αἱ πύλαι ἦσαν πρὸς τὸ μέρος τῆς μικρᾶς πεδιάδος), συνηθοίσθησαν μακρὰν τῆς ὕψεως τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὸν λόφον Βατίειαν ἢ Σῆμα Μυρίνης καὶ ἐκείθεν ἐβάδισαν εἰς συνάντησιν τῶν Ἀχαιῶν. Οὕτως αἱ δύο στρατιαὶ ἀφί-

1) Εὐστάθιος.

κοντο εἰς παραλλήλους γραμμάς πρὸ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν, ἔνθα συνεφωνήθη ἀνακωχὴ καὶ αἱ δύο στρατιαὶ ἔστησαν. Οὕτω δὲ καὶ ἡ Ἑλένη ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ καὶ ν' ἀναγνωρίσῃ ἐκ τοῦ πύργου τοῦ ἐπὶ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν τοὺς διαφόρους Ἀχαιοὺς ἀρχηγούς.

Πρὸς τὴν πεδιάδα ταύτην τῆς Ἰλίου καὶ ὁ Ἀγάνωρ ἔφευγεν ἐκ τῆς Φυγοῦ πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως καὶ πρὸς τὸν ρύακα τοῦ Σκαμάνδρου, ἐνῷ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπλησίαζεν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ κατὰδίωξις τοῦ Ἑκτορος ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεύως ἐγένετο τρεῖς περὶ τὴν πόλιν ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερὰ ὁρμωμένων ἐκ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν, ἔφθασαν τὴν τετάρτην φορὰν εἰς τὰς δύο πηγὰς ἐν τῇ πεδιάδι. Ὅσῳ δὲ ὁ Ἑκτωρ προσεπάθει νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὰ Ἀαρῶνια τείχη, εἰς ἃ δῆλα δὴ εὐρίσκοντο ἄπασαι αἱ πύλαι, ὁ Ἀχιλλεὺς ἐξέτρεπεν αὐτὸν πρὸς τὴν πεδιάδα καὶ ἐπὶ τέλους κατῴρθωσε νὰ τὸν φονεύσῃ.

Γενομένου ἀνωτέρω λόγου περὶ τῆς νυκτερινῆς ἐκδρομῆς τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ Διομήδους εἰς Θύμβρην, ἐξήγησα, ὅτι ἦσαν τοσοῦτον περιμερίμνοι νὰ συλλάβωσι τοὺς ἵππους τοῦ Ρήσου, βασιλέως τῶν Θρᾷκῶν, διότι ἤθελον νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς ἵππους τούτους νὰ βοσκήσωσιν ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Ἰλίου καὶ νὰ πίωσι τὸ ὕδωρ τοῦ Σκαμάνδρου.

**Οἱ τύμβοι τοῦ Ἰλίου, τοῦ Ἑκτορος, τοῦ Πανδάρου, τοῦ Σαρπηδόνο· καὶ τῶν Τρώων.**

Οἱ τύμβοι οὗτοι ἔκειντο ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Σιμόεντος ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Σκαμάνδρου. Πλησίον τοῦ Κούμ-κιοῦ ὑπάρχει εἰς ἔχων ὕψος ὀκτὼ ποδῶν, ὅστις πρὸ τινων ἀκόμῃ ἐτῶν διετηρεῖτο κάλλιστα· ὑπάρχουσιν ὡσαύτως καὶ τὰ ἐρείπια ἐτέρου, ἀμφότεροι δὲ κείνται πρὸς δυσμὰς τοῦ ρηθέντος χωριδίου. Καὶ ἕτερος δὲ τύμβος ὑπῆρχε κατὰ τὸν Choiseul-Gouffier, πρὸς νότον τοῦ χωριδίου. Εἰς τούτους προσθετέον καὶ τὰς βῆσεις ἐνὸς ἢ δύο ἄλλων, οὓς εὔρεν ὁ Schliemann βορειοδυτικῶς τοῦ Κούμ-κιοῦ. Πρέπει ἴσως ν' ἀποδώσωμεν τὴν ἐξαφάνισιν τῶν μνημείων τούτων οὐχὶ μόνον εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν



ἀνύψωσιν τοῦ ἐδάφους, πρὸς δὲ καὶ εἰς τὰς πλημμύρας. Οἱ ἀρχαῖοι ἀνεγνώριζον αὐτοὺς κάλλιστα ὡς καὶ τοὺς τοῦ Πριάμου, τοῦ Πάριδος καὶ διαφόρων ἄλλων.

**Τύμβοι τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ Πατρόκλου, τοῦ Ἀντιλόχου, τοῦ Πηνέλεω καὶ τῶν Ἀχαιῶν.**

Οἱ τρεῖς πρῶτοι ὀρῶνται καὶ σήμερον ἔτι πλησίον τοῦ χωρίου Γερῆ-Σεχῆρ (Ἀχιλλεῖον) ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ τεύχους Ἡρακλῆος (ἢ Ἀκρ. Σιγείου) καὶ ἐτιμῆθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων· ὁ τοῦ Ἀντιλόχου ἀναμφιβόλως εὕρισκετο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀκρωτηρίου, ἀλλὰ δὲν δύναται τις ν' ἀναγνωρίσῃ σήμερον τὴν θέσιν αὐτοῦ.

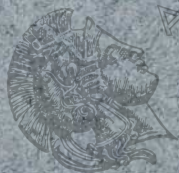
Ὁ κοινὸς τάφος τῶν Ἀχαιῶν ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου ὡς εὕρισκόμενος εἰς πέντε σταδίων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν, καὶ εἰζάξω, ὅτι εἶναι ὁ εὕρισκόμενος σήμερον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὕψους τοῦ Σκαμάνδρου-Ξάνθου (Μενδερὲ-Σοῦ) παρὰ τοῖς ἐρείπιοις τοῦ Σιγείου, εἰς ἀπόστασιν δέκα σταδίων ἀπὸ τοῦ Γερῆ-Σεχῆρ. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ εὕρισκετο καὶ ὑπάρχει σήμερον πόρος καὶ ἐρείπια γεφύρας. Ὁ πόρος οὗτος ἀνταποκρίνεται ἀρκετὰ ἀκριβῶς πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφερόμενον πόρον τοῦ Ξάνθου.



ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ



007000020668



ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΒΟΗΘΕΙΑ



ΜΑΣΤΟΥΣΙΑ ΑΚΡΟΝ  
ΤΕΚΕ ΒΟΥΡΝΟΥ

ΘΡΕΙΚΗ  
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΥ ΣΗΜ

ΕΛΑΙΟΥΣΣΑ ΠΟΛ

ΕΣ ΚΙ ΧΙΣΣΑΡΑΙΝ

ΕΛΛΗΣ ΑΚΡΟΝ  
ΕΛΛΗΣ ΒΟΥΡΝΟΥ

ΣΕΤΤΟΥΑ ΠΑΧΑΡ

ΤΡΩΙΑΣ

(ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ)

ΥΠΟ J.C.F. CALVERT.

1890.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

10 ΣΤΑΔΙΟΥΣ =  
1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΜΙΛΙΑ.

ΕΛΛΗΣ ΠΟΝΤΟΣ  
(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΗΡΑΚΛΗΟΣ ΑΚΡΟΝ  
ΣΙΓΕΙΟΥ ΑΚΡΟΝ  
ΓΕΝΙΣΚΙΡ ΒΟΥΡΝΟΥ)

ΚΟΥΜ-ΚΑΛΕ

ΑΧΙΛΛΕΙΟΥ ΣΤΑΘΜΟΣ

ΠΑΤΡΟΚΛΟΥ ΣΗΜ

ΑΧΙΛΛΕΙΟΥ ΣΗΜ

ΑΝΤΙΛΟΧΟΥ ΣΗΜ

ΝΥΚΤΕΓΕΡΕΣΤΑ ΒΟΥΛΗΚΑΤΩΝ

ΧΑΛΘΟΥΤΟΡΟΣ

ΠΟΡΟΣΕΙΣ ΓΕΝΙΣΚΙΡ

ΣΥΜΒΑΛΛΟΝ

ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΣ

ΤΡΩΩΝ

ΠΡΙΑΜΟΥ

ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΥ

ΔΙΟΥ ΦΗΓΟΣ

ΔΟΙΛΙ ΠΥΛΑΙ ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΥ Π

ΤΣΙΠΑΚ ΠΟΥΛΑΒΙ ΒΟΥΡΝΟΥ

ΚΑΡΙΦΑΤΑΙ ΧΕΡΙΟΝ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΟΥ ΣΗΜ

(ΚΑΛΛΙΚΟΛΩΝΗΣ) ΑΚΡΟΝ

ΡΟΙΤΕΙΟΝ ΑΚΡΟΝ

ΚΑΡΑΝΑΙΚ ΒΟΥΡΝΟΥ

ΑΙΣΥΝΤΟΥ ΣΗΜ

ΚΑΛΛΙΚΟΛΩΝΗΣ

ΑΙΑΝΤΕΙΟΝ ΠΟΛ

ΚΑΡΑΝΑΙΚ

ΑΙΑΝΤΟΣ

ΑΙΑΝΤΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

ΟΦΡΥΝ

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

(ΘΑΛΑΤΤΑ)

Imp. F. Löffler.

26° 10'

ESCH. F. von HÖBNER.



ΣΤΗΛΗ

ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΣΗ



ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ